

Innehåll

Utgivarens förord 7

KLASSISK LITTERATUR

- FERDOUSI: *Shāhnāme* (Kungaboken) 11
ABO'L-FAZL BEIHAQI: *Tārikh-e Beihaqi* (Beihaqis historia) 17
AHMAD GHAZĀLI: *Savāneh ol-'eshq* (Infall om kärleken) 29
`OMAR KHAYYĀM: *Robā'iyāt* (Fyrradingar) 79
NEZĀMI `ARUZI: *Chahār maqāle* (Fyra avhandlingar) 86
NEZĀMI GANJAVI: *Khosrou o Shirin* (Khosrou och Shirin) 94
RUMI: *Masnavi-ye Ma'navi* (Den inre sanningens epos)
och *Divān-e Shams-e Tabriz* 107
SA`DI: *Golestān* (Rosengården) 129
SHAMS OD-DIN MOHAMMAD HĀFEZ: *Divān-e Hāfez* 136
`OBEID-E ZĀKĀNI: *Mush o gorbe* (Katt och råtta –
en dikt för barn och andra) 139

MODERN LITTERATUR

- MOHAMMAD `ALI JAMĀLZADE:
Yek-i bud o yek-i nabud (Det var en gång) 147
NIMĀ YUSHIJ 159
SĀDEQ CHUBAK: *Antar-i ke luti-ash morde bud*
(Den döde gycklarens apa) 164
FORUGH FARROKHZĀD: *Tavallod-i digar* (En ny födelse) 182
SOHRĀB SEPEHRI: *Hasht ketāb* (Åtta böcker) 190
MAHMUD DOULATĀBĀDI: *Safar* (Resan) 223

Ordförklaringar 249

Förteckning över tidigare publicering 251

Tabula gratulatoria 253

FORUGH FARROKHZĀD

Tavallod-i digar
(En ny födelse)

FORUGH FARROKHZĀD MÅSTE räknas som den mest inflytelserika kvinnliga diktaren i Iran under 1900-talet. Hon föddes 1935 i Teheran. När hon var 16 giftes hon bort med en regeringstjänsteman och tycks ha hamnat i ett mycket olyckligt äktenskap. Hon fick en son när hon var 18, skildes när hon var 19 och gav ut sin första diktsamling när hon var 20. Den kom ut 1955 och hade den betecknande titeln *Asir* (Fångnen). De här publicerade översättningarna är tagna ur samlingen *Tavallod-i digar* (En ny födelse) som publicerades 1963.

Den mekaniska dockan

Mer än så här, oh ja
mer än så här kan man tiga

Timme efter timme
med blicken hos en död, stilla
kan man stirra på röken från en cigarett
kan man stirra på formen av en kopp
på en blek blomma, på mattan
på ett påhittat streck, på väggen

Med styva fingrar
kan man dra gardinen åt sidan och se
att regnet öser ner där ute på gatan

en pojke står i en port
med sin färggranna pappersdrake
en nött gammal kärra lämnar
skramlande och skyndsamt det tomma torget

Man kan stå kvar där
bakom gardinen, men blind, döv

Man kan ropa
med skärande falsk röst, med främmande tonfall
»jag älskar«
man kan vara en frisk och vacker hona
i någon dristig mans armar
med kropp som en duk av läder
med två massiva fasta bröst
i säng med en drucken, en sinnessjuk, en vagabond
kan man dra en kärleks kyskhets i smutsen

Man kan vara klyftig och förhåna
varje under och mysterium
man kan fördriva ensamheten med att lösa korsord
ensam kan man glädja sig åt ett meningslöst svar
ett meningslöst svar, ja fem eller sex bokstäver

Man kan ligga på knä ett helt liv
med huvudet sänkt, vid foten av en kall sarkofag
man kan se Gud i en okänds grav
man kan nå tro genom ett obetydligt mynt
man kan ruttna i ett hörn av en moské
som en gammal bönerabblare

Som noll i räknesätten
kan man ständigt få samma resultat
man kan tänka sig sitt öga i sin puppa av ilska
som en urblekt knapp i en gammal sko
man kan torka in som vatten i sin pöl

Med skam kan man gömma ett ögonblicks skönhet
som ett löjligt svart foto i hast
längst ner i en låda
man kan, i en tom ram överbliven någon gång
sätta upp bilden av en dömd, eller besegrad, eller korsfäst
man kan täcka sprickorna i muren med idolporträtt
man kan förse sig med ännu tommare bilder

Man kan som mekaniska dockor
se sin värld genom två ögon av glas
man kan sova där i sin fodrade ask
med kroppen stoppad med halm
i årtal svept i tyll och paljetter
man kan, vid varje skamlig handpåläggning
ropa till utan orsak och säga
»oh, jag är så lycklig«

En ny födelse

Mitt liv är en svart vers
som i sig upprepar dig
tar dig med till den gryning där allt blomstrar och växer
Jag har suckat över dig i denna vers, ah!
I min vers har jag inympat dig
i träden och vattnet och elden

Kanske livet
är en lång gata som en kvinna varje dag passerar med en korg
Kanske livet
är ett rep som en man hänger sig med från en gren
Kanske livet är ett barn som kommer hem från skolan

Kanske livet är att tända en cigarett i den loja pausen mellan två
omfamningar

eller en tankspridd förbipasserande
som med ett meningslöst leende lyfter på hatten
och hälsar en annan passerande med ett »god morgon!«

Kanske livet är det uppdämda ögonblick
då min blick förgör sig i dina ögons pupiller
och däri finner den känsla
som jag skall blanda med förnimmelsen av månen
och upptäckten av det eviga mörkret
I ett rum stort som en ensamhet
mitt hjärta
stort som en kärlek
med sin egen lycka som enkel ursäkt
tittar på blommornas vackra förfall i vasen
på plantan som du satt i vår trädgårdssäng
och på kanariefåglarnas sång
som kvittrar stort som ett fönster

Ah ...

Min lott är detta
Min lott är detta
Min lott
är en himmel
som de upphängda gardinerna stjal från mig
Min lott är att gå ner för en övergiven trappa
och förenas med något i förruttelse och förskingring
Min lott är en sorgfyllt vandring i minnenas trädgård
och att skänka bort livet för svårmodet i en röst som sorgset säger mig:
»Dina händer
älskar jag«

Jag planterar mina händer i trädgården
Jag ska bli grön, jag vet, jag vet, jag vet
och svalorna skall lägga sina ägg
i mina bläckfläckiga fingrars håligheter

I mina öron hänger jag örhängen
av röda tvillingkörsbär
och på mina naglar fäster jag dahliors kronblad
Det finns en gränd där pojkarna
som var kära i mig
ännu med samma rufsiga hår och smala halsar och magra ben
tänker på de oskyldiga leendena hos den lilla flickan
som vinden en kväll förde bort

Det finns en gränd som mitt hjärta
har stulit från min barndoms kvarter

En forms resa längs tidens linje
Att göra tidens torra linje havande med en form
en form medveten om en bild
som återvänder från en spegels fest

Och på det sättet är det
som någon dör
och någon blir kvar

I den ynkliga rännil som rinner ut i en göl
kommer ingen fiskare att söka en pärla

Jag
känner en sorgsen liten nymf
som bor i en ocean
och spelar sitt hjärta
på en rörlöjt av trä, stilla, stilla
En sorgsen liten nymf
som dör av en kyss om natten
och kommer att födas av en kyss
i gryningen

I en evig solnedgång

– Dag eller natt?
– Nej, min vän, en evig solnedgång
med två duvor flygande genom vinden
som två vita kistor
och röster i fjärran, från främmande slätter
otydliga och förvirrade, som rörelser i vinden

– Jag måste få säga en sak
jag måste få säga en sak
mitt hjärta vill förena sig med det eviga mörkret
jag måste få säga en sak

Vilken tung glömska
ett äpple faller från sin gren
gula linfrön krossas
i mina kärlekskranka kanariefåglars näbbar
turkbönorna överlämnar sina blekblå kronblad
åt vindens rus för att befrias från en stum och annorlunda plåga

Ah ...

i mitt huvud finns ingenting annat än en virvel av täta röda stoftkorn
och min blick
är skamset sänkt
som ett lögnaktigt ord

– Jag tänker på en måne
– Jag på ett ord i en dikt
– Jag tänker på en källa
– Jag på en figur i dammet
– Jag på vetefältens rika doft
– Jag på sagan om brödet
och på den där långa smala gränden
som var fylld av akaciornas vällukt

– Jag på det bittra uppvaknandet efter leken
och förvirringen efter grändens slut
och den utsträckta tomheten efter akaciornas doft

– Hjälteåden?

– Ah

hästarna är gamla

– Kärleken?

– Är ensam och stirrar genom det låga fönstret
över öknar berövade den förryckte älskaren
över en korsväg av suddiga minnen
och en smal vad över en ankelring i graciös lek

– Önskningarna?

– Förlorar modet

i det obarmhärtiga gensvaret i tusentals dörrar

– Stängda?

– Ja, ständigt stängda, stängda

– Du kommer att tröttna

– Jag tänker på ett hus

under murgrönans apatiska andetag

med lampor glödande som pupiller

och nätter tankfulla, tröga, bekymmerslösa

och på ett nyfött barn med ett gränslöst leende

som ringar som sprider sig på vattnet

och en kropp full av blod, som en klase vindruvor

– Jag tänker på förödelser

på plundrande svarta vindar

och på ett tvivelaktigt ljus

som gröper ur fönstren om aftnarna

och på en liten grav, liten som en nyfödd kropp

– Arbete ... arbete?

– Ja, men i det där stora bordet

har en dold fiende sin boning
som tuggar dig i sig, lugnt och stilla
på samma sätt som trä och papper
och tusentals andra meningslösa ting
och till sist kommer du att dras ner i ett glas te
som ett skepp i en virvelström
och vid himlens horisonter kommer du inte att se
något annat än tjock cigaretrök och obegripliga tecken

– En stjärna?

– Ja, hundratals, hundratals, men
alla bortom inspärrade nätter

– En fågel?

– Ja, hundratals, hundratals, men
alla i avlägsna minnen
med fåfångt högmod i sitt vingfladder

– Jag tänker på ett skrik i gränden

– Jag på en harmlös mus som då och då
passerar på muren

– Jag måste få säga en sak
jag måste få säga en sak
i gryningen, i det darrande ögonblicket
då rymden som i en föraning av puberteten
plötsligt blandas med något obestämt
skulle jag så gärna vilja
kapitulera i ett uppror
skulle jag så gärna vilja
regna ur det där stora molnet
skulle jag så gärna vilja
säga nej nej nej nej

– Låt oss gå

– Jag måste få säga en sak

– Ett glas, eller sängen, eller ensamheten, eller sömnen?

– Låt oss gå ...